



HAYATA VE EDEBİYATA BAKIŞI ETKİLEYEN "DİYALOGLAR"

“Türkçenin modern edebiyatının başlangıcına dair yeni okumalar öneren ufuk açıcı bir kitap.”

Edebiyatımızın modernleşme döneminin en büyük etkileri hiç kuşkusuz Fransız edebiyatından; Osmanlı'nın Fransa ile olan siyasi ilişkileri edebi ilişkileri de beraberinde getirmiş. Victor Hugo, Corneille, Racine, Molière, Chateaubriand, Lamartine, sonrasında Théodore de Banville, Alfred de Musset, François Coppée, Sully Prudhomme ve daha niceleri... Hepsinin Tanzimat ve Servet-i Fünun dönemi edebiyatçıları üzerinde etkisi büyük. Fransız yazarlarını okuyan, beğenen bu nesiller, kendi edebiyatlarında onlarla bir diyaloga giriyorlar. Bu diyalog hem yeni edebiyatın hem de bu edebiyatı ortaya koyan nesillerin hayata ve edebiyata bakışlarını etkiliyor. İşte *Modern Türk Edebiyatının Fransız Kaynakları*, modern edebiyatımızın bu dönemine ışık tutan önemli bir çalışma. Bu dönemdeki diyalogun edebiyatçıları üzerindeki yansımalarını bize doğrudan açık eden günümüzde çok fazla kaynak yok. Bu sebeple Gül Mete Yuva'nın çalışması ayrıca bir değer taşıyor.

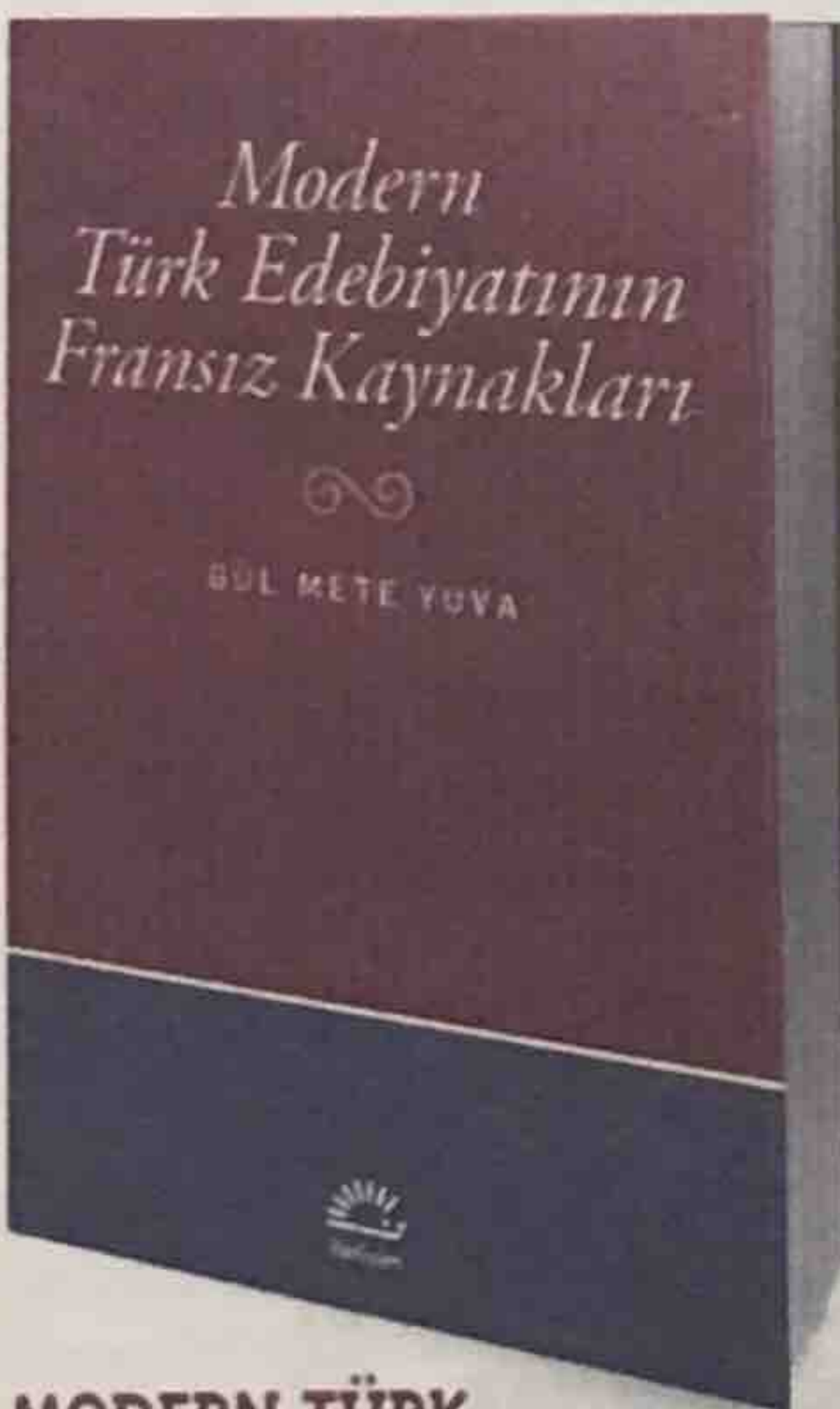
Türkçenin modernist edebiyatı olarak nitelenen, Edebiyat-ı Cedide olarak da adlandırılan 19. yüzyıl sonu Servet-i Fünun kuşağını merkeze alan çalışmada, bu nesille birlikte daha önce Tanzimat kuşağıyla

başlayan Fransız edebiyatıyla diyalogun nasıl doğrudan bir ilişkiye ve hatta bunu sahiplenmeye döndüğünü öğreniyoruz. Servet-i Fünun kuşağının şiirde ve nesirde iki temsilcisi, Tefik Fikret ve Halit Ziya Uşaklıgil'in Fransız edebiyatıyla ilişkisine kitapta ayrıca yer verilmiş. Fikret'in şiirlerinin Alfred de Musset, Victor Hugo, François Coppée ve Charles Baudelaire'in eserleriyle arasındaki ilişkiler, Fikret'in eserlerinde onlardan aldığı ile kendi eseri arasında kurduğu

sentezle birlikte verilmiş, gösterilmiş. Gösterilmiş, diyorum çünkü Gül Mete Yuva, her fikrini alıntılarla ispatlayarak edebiyattaki etkileşimin bir eserde kendisine has bir unsur olarak nasıl varolduğu meselesini de bu şekilde ortaya koymuş. Kitabın yaklaşımındaki temel unsur da bu zaten: Bir edebi eser, başka edebi eserlerle her zaman etkileşim içindedir, ancak bu etkileşim sadece bir taklitten ibaret değildir. Bu sebeple kitap, modern edebiyatımızın bir "taklit" fikriyle başlaması fikrine de temelden bir eleştiri getirmektedir.

Halit Ziya'nın iki meşhur romanının, *Mavi ve Siyah* ile *Aşk-ı Memnu*'nun ele alındığı bölüm, Türkçede romanın kurucu figürü olan Halit Ziya'yı anlamak açısından büyük önem taşıyor. Bu bölümde özellikle André Theuriet ile Halit Ziya arasında kurulan ilişki, çarpıcı örneklerden biri: "1874'te André Theuriet, 'Mavi ve Siyah -Gerçek Hayatın Şiirleri-' başlığını taşıyan şiir kitabını Paris'te yayımlar. Theuriet -adı günümüzde unutulmuş olsa da- yaşadığı dönemde ünlü bir yazar. Fransız Akademisi üyesi olarak seçilmiş, şiir kitaplarının yanı sıra sayıları 40'ı aşan roman ve hikâye yazmış. Halit Ziya'nın André Theuriet'yi okuduğunu, yazarın 'Mavi Kelebekler' başlığını taşıyan hikâyesini Türkçeye çevirmiş olmasından biliyoruz. Theuriet'nin 'Mavi ve Siyah'ta, 'gerçek hayat' olarak nitelendirdiği konular daha çok gündelik hayatı ve esas olarak köy hayatı ve doğa sevgisi üzerine kurulmuş. Dolayısıyla bu yapıtın içerik açısından Ahmet Cemil'in hayallerine cevap verdiğini söyleyemeyiz. Ancak, Theuriet'nin kitabının başında yer alan, o dönemin modası olan okura seslenen şiir, Ahmet Cemil'in şairlik deneyiminin, başka bir deyişle *Mavi ve Siyah*'ın özeti gibidir: "Okurlarıma/ Kitabım adeta kararsız bir sema,/ Rüzgârla hareketlenen sisin/ Bıraktığı kimi boşluklarda/ Uçuk mavilikler görülüyor.// Arzular, zamanla gelen pişmanlıklar;/ Mavi hülyalar ve siyah düşünceler,/ Işık ve karanlığın hareketinde/ Beraber kanat çırpıyor.// Bazen, doğan şafak gibi,/ Bir aşk hatırası renklendirir/ Bulutlu o koyu gökyüzünü.// Birdenbire... Ey büyü! Ey sihir!/ Aydınlanıyor derken... her şey kararır/ Ansızın bir gözyaşı fırtınasıyla."

Modern Türk Edebiyatının Fransız Kaynakları, Türkçenin modern edebiyatının başlangıcına dair yeni okumalar öneren ufuk açıcı bir kitap. Benzeri nice çalışmalara... ■



**MODERN TÜRK
EDEBİYATININ FRANSIZ
KAYNAKLARI**
Gül Mete Yuva
İletişim Yayınları

"Sesini duymak", yerini "like"lara bırakırken;
arkadaşlarımız "takipçi"lere dönüşürken;
arkadaşlığa dair düşünmek için
doğru bir zaman

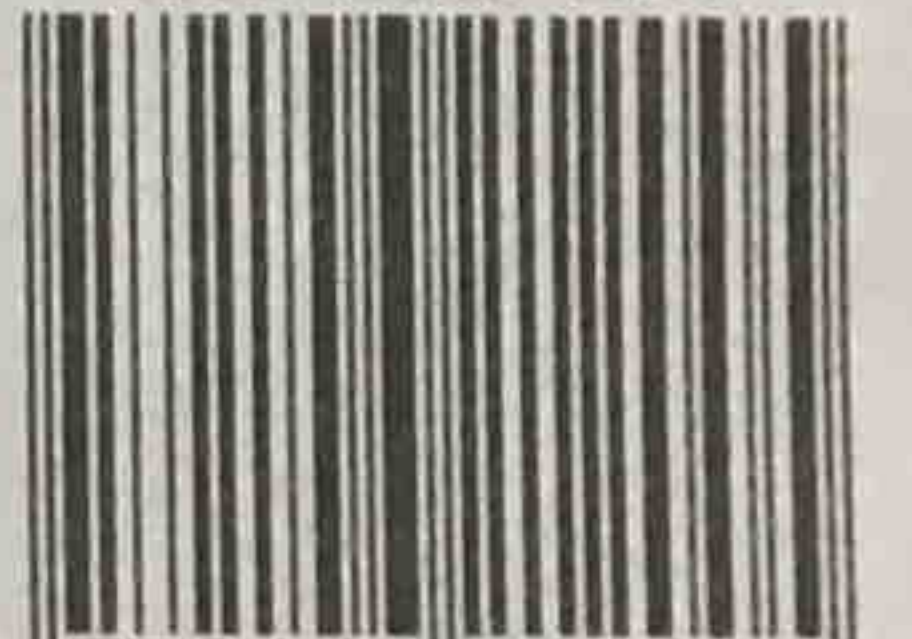


HANDE GÜRSES

ARKADAŞLIĞIN

YAZILAMAYAN HİKAYESİ

ISSN 2146-2127



9 772146 212005 >